

МІЖНАРОДНА КОМУНІКАЦІЙНА ВЗАЄМОДІЯ БІБЛІОТЕК НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Ніколаєв Дмитро Володимирович, аспірант
Харківська державна академія культури

В сучасній системі організації суспільних відносин простежується тенденція до глобальної інтеграції, яка є результатом розвитку постіндустріального суспільства. Концепція постіндустріального суспільства передбачає зміни у соціальній структурі, які є причиною науково-технічної та інформаційної революції, та впливає на розвиток сучасних комунікаційних технологій. Відбувається поступовий перехід від постіндустріального до інформаційного суспільства. Технологічний прогрес впливає на свідомість користувачів і змінює політику організації й управління процесами в інформаційній сфері діяльності. На перший план виходить забезпечення необмеженого, вільного доступу до інформаційних ресурсів.

Інформаційна діяльність – сукупність процесів збору, обробки, збереження, пошуку і розповсюдження інформації [3, с. 105].

Загальносвітовою тенденцією щодо особливого відношення до інформації та знань викликано зростання рівня важливості установ, які зайняті в інформаційній сфері діяльності. Бібліотека як соціальний інститут відіграє важливу роль у становленні та розвитку інформаційної діяльності.

Запровадження новітніх технологій та інноваційних процесів у бібліотеках України на сучасному етапі відбувається з урахуванням загальносвітових тенденцій і досягнень бібліотек та інформаційних інститутів інших країн. Це пояснюється прагненням бібліотечного співтовариства України до глобальної інтеграції у світовий

комунікаційний простір та є закономірним процесом, що спричинений розвитком української бібліотечно-інформаційної інфраструктури.

Упродовж останніх років значно посилилась міжнародна діяльність бібліотек України. Провідні бібліотеки України вступають у асоціації та консорціуми, беруть участь у міжнародних проектах, програмах, конференціях і семінарах, що підтверджує намагання уникнути ізоляції та прагнення інтегруватися у світову бібліотечно-інформаційну сферу.

Необхідність доповнення техніко-технологічних пріоритетів розвитку українських бібліотек пріоритетами соціального і громадського статусу відстоюється Українською бібліотечною асоціацією (УБА). Одним з головних напрямів діяльності УБА є налагодження тісних міжнародних партнерств. Активна діяльність УБА впливає на розвиток галузі та бібліотечної справи, що створює сприятливі умови для входження бібліотек України у світове інформаційне співтовариство. У 2009 р. УБА, як національна бібліотечна асоціація, стала членом Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ (ІФЛА) [2].

Підвищився рівень міжнародних професійних комунікацій українських фахівців, через проведення і участь у конференціях на території України та за кордоном. Організація конференцій та семінарів сприяє розвитку бібліотечної професії, ознайомленню бібліотечної громадськості з сучасними вітчизняними і зарубіжними концепціями розвитку теорії галузі, здійснює вагомий внесок у бібліотекознавство та розвиток безперервної бібліотечно-інформаційної освіти. Найбільшою міжнародною подією у бібліотечному світі є щорічне проведення Генеральних конференцій, які з 2003 р. мають назву Всесвітній бібліотечний та інформаційний конгрес ІФЛА. Під час Конгресу

проводяться численні зустрічі, засідання, переговори, обговорення актуальних проблем розвитку професійного бібліотечного руху та міжнародної співпраці щодо корегування політики у організації бібліотечно-інформаційної діяльності у відповідності до європейських програм і концепцій, запровадження міжнародних стандартів, участі у міжнародних консорціумах, проектах, програмах тощо.

Найвідомішими і найавторитетнішими міжнародними професійними конференціями на теренах СНД є Міжнародна конференція «Крим» «Бібліотеки та інформаційні ресурси в сучасному світі науки, культури, освіти і бізнесу» та Міжнародна конференція «Інформаційні технології, комп'ютерні системи та видавнича продукція для бібліотек» («ЛИБКОМ»), які в багатьох випадках, визначають орієнтири еволюції бібліотечно-інформаційної інфраструктури країн СНД. Ініціатор та головний організатор конференцій Державна публічна науково-технічна бібліотека Росії.

Серед найавторитетніших українських міжнародних наукових конференцій є Міжнародна науково-практична конференція «Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти та практики» (організатор Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв), «Бібліотеки та інформаційні центри в системі наукового супроводу суспільних реформ» (організатор Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського), «Соціальні комунікації в стратегіях формування суспільства знань» (організатор Харківська державна академія культури).

В існуючих умовах збільшився інтерес з боку дослідників до розгляду наукового напрямку – міжнародна комунікаційна взаємодія бібліотек. До проблематики напрямку у своїх працях звертались В. Ільганаєва, І. Давидова, Г. Шемаєва, В. Пашкова, Т. Ярошенко,

Я. Шрайберг та ін. Слід зазначити, що актуальним є питання визначення і обґрунтування стратегічних напрямів удосконалення бібліотечних комунікацій на міжнародному рівні.

На нашу думку, дослідження дозволить проаналізувати особливості організації міжнародних бібліотечних комунікацій і визначити головні стратегічні напрями вдосконалення діяльності бібліотек України в міжнародному соціально-комунікативному просторі.

З огляду на актуальність дослідження важливо розглянути визначення термінів «Комунікаційна взаємодія» і «Комунікаційний процес».

Комунікаційна взаємодія – це цілеспрямоване встановлення зв'язків між взаємодіючими суб'єктами; комунікаційні відносини, результатом яких є зміни стану взаємодіючих сторін [3, с. 166].

Комунікаційний процес – процес взаємодії в межах комунікативної системи між різними суб'єктами комунікації для здійснення інформаційного обміну [3, с. 172].

Таким чином, міжнародна комунікаційна взаємодія бібліотек – це комунікаційний процес, що забезпечує встановлення міжнародних зв'язків між бібліотеками; розвиток світової бібліотечно-інформаційної сфери і міжнародної професійної взаємодії бібліотечних фахівців.

Результат міжнародної комунікаційної взаємодії бібліотек – це зменшення ізольованості, зміцнення професійних зв'язків, науковий обмін як інструмент творчого процесу [1, с. 73].

Розвиток міжнародної взаємодії бібліотек сприяє максимальному розкриттю можливостей бібліотек-партнерів і формуванню нових стратегій для входження в світовий комунікаційний простір.

Додержуючись загальної концепції еволюції світової бібліотечно-інформаційної інфраструктури, бібліотечне

співтовариство України поступово рухається у бік прогресу, незважаючи на технічне відставання від бібліотек Європи і США та повільну автоматизацію.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Ніколаєв Д. В. Міжнародна взаємодія бібліотек у системі наукових комунікацій / Д. В. Ніколаєв // Библиотека Вуза на новом этапе развития социальных коммуникаций : материалы Междунар. науч.-практ. конф., 22.04–23.04.2010 : к 80-летию образования ун-та и б-ки / М-во транспорта и связи Украины, Днепропетр. нац. ун-т ж.-д. транспорта им. акад. В. Лазаряна, Вост. науч. центр транспорт. акад. Украины. — Днепропетровск, 2010. — С. 73.

2. Пашкова В. С. Українська бібліотечна асоціація : аналіз реалізації стратегічних напрямів розвитку в 2006–2009 роках / В. С. Пашкова // Вісн. Кн. палати. — 2010. — № 2. — С. 19–25.

3. Социальные коммуникации (теория, методология, деятельность) : словарь–справочник / [В. А. Ильганаева]. — Х. : КП «Городская типография», 2009. — 392 с.

4. Шрайберг Я. Л. Мировые тенденции развития библиотечно-информационной сферы и их отражение на пространстве СНГ. (Ежегодный доклад Конференции «Крым») / Я. Л. Шрайберг // Науч. и техн. б-ки. — 2005. — № 1. — С. 25–47.